

Rialb: sentència de mort

Jordi Dalmau i Ausàs

Ja fa dies que hi treballen. Però què dic dies?! Fa mesos que a sobre Ponts ja han bastit les gegantines grues de metall groc, fa mesos que barrinen la roca i omplen la llera del malaurat Sícors de formigó pesant. Fa mesos que es va decidir ignorar el prec i les protestes de moltes persones i que s'aprovà desmuntar esglésies romàniques i tornar-les a construir en un lloc més elevat. Fa mesos, ja, que se sap que l'embassament de Rialb serà una realitat, una dramàtica i destructiva realitat. De res no hauran servit les queixes "No al pantà" escrites arreu del Mig Segre i les negociacions que les persones afectades han mantingut amb les administracions competents. La decisió, a la fi, ha estat contundent i colpidor: Si al pantà.

Faig tard i no servirà de res que digui el que dic, però una recent notícia relacionada amb l'abandó dels pobles afectats em motivà a escriure aquest article. Vull acomiadar-me d'aquest bocí de món abans que l'aigua del Pirineu l'ofegui per sempre més.

Alguns dels que hi vivien ja han marxat, altres resistiran fins l'aigua del riu els mulli les eres. N'hi haurà que potser ni faran passar el baldó de dessolats que estaran,

altres potser clouran instintivament portes i finestres per mirar d'evitar que l'aigua entollada desfaci records de tota una vida i àdhuc d'una nissaga sencera. Serà així. Hi haurà un últim dia per Tiurana, Miralpeix, Castellnou de Bassella i els altres pobles ofegats. Serà un èxode però sense Terra Promesa, només amb una indemnització i un copet a l'esquena. Masos i conreus, camins i cases pairals restaran inherents sota la foscor del pantà, on només hi viuran carpes i altres pèlxos d'aigües quietes.

Diuen que cal regular el cabal del Segre i el que potser caldria és fomentar i aplicar de manera efectiva la cultura de l'estalvi de l'aigua i la racionalització dels recursos naturals. Diuen que quan el riu creix se'n perd molta. Nò en volia sentir cap altra! Com si el simple fet que l'home no ho controli tot sigui sinònim de malbaratament. O sigui, que perquè els humans no hem fem ús, ja vol dir que es perd, oi? I un be negre amb potes rosses, home! D'això se'n diu antropocentrisme patològic i delata una visió del món estreta i del tot utilitarista. Apoderar-nos d'un recurs natural només per al nostre profit i privar així moltíssims éssers vius del seu hàbitat és una actitud criticable i, sense dubte,

egoista. La raó que es dóna és que cal regar menys terrenys per a produir més, fins i tot allà on els conreus han estat sempre de secà. Em pregunto si aquest canvi serà reeixit i si aquesta producció no serà excedentària i acabarà florint-se a les cambres frigorífiques. No ho sé pas. Però el que sí que sé és que la fuetada que representa haver de deixar la teva terra és molt cruenta. Ja se sap que quan els elefants s'esbatussen és l'herba qui pateix, i igualment, quan la majoria demana aigua, són ben pocs els i les que han d'abandonar-ho tot i resignar-se amargament a veure la seva llar i les seves propietats negades.

Ara els ha tocat als habitants del sud de l'Alt Urgell i del nord de la Noguera acotar el cap i rebre la clatellada. Són aquells que amb agror al cor han escrit a les parets de les cases allò de "Tot a 100" que fa referència a l'actitud de menyspreu i oblit de què són objecte. El futur de Tiurana, per exemple, ja fa anys que ha estat mutilat perquè la possibilitat de fer l'embassament ve de lluny. Els que hi vivien i els que encara hi viuen han tingut durant massa anys la incertesa planant sobre el seu cap com per tenir un esperit emprenedor. Aquest no saber quan els poden dir que han de tocar el dos

provoca, entre la població, una lògica manca d'esperança en l'esdevenidor. Invertir diners per a millorar la hisenda o la casa i pensar que qualsevol dia es pot donar el vist i plau al projecte del temut embassament, frustra el més pintat.

Pel que fa a l'impacte sobre l'entorn natural, convé que tothom sàpiga que el pantà matarà un dels boscos de ribera més ufanosos i ben constituïts de Catalunya i que el nombre d'espècies que veuran el seu hàbitat natural alterat o destruït serà molt elevat. És clar que això, comparat amb els milions de beneficis que es derivaran del futur regadiu no és sinó un zero a l'esquerra. Ai que n'és de difícil entendre segons què!

Aviat haurem de limitar-nos a recordar perquè ja serà massa tard per a contemplar i gaudir. Ben aviat, si nó ja, els solidaris i sensibles podrem, malauradament, resar:

Rèquiem per la cua de l'Alt Urgell i la capçalera de la Noguera.

Rèquiem pels bernats pescatres. Rèquiem pel bosc de glops, verns i salzes.

Rèquiem pels records, cases i vides que Rialb ofegarà.